Број 53 У Новом Саду, у четвртак 3. марта 1905. Година XI.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецем и данима иза недеље и свеца јадаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких стиих слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, у Новом Саду, на пијаци.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Чувајмо своје бирачко право.

Приликом прошлих избора за угарски сабор доказано је, да многобројни наши бирачи који би требали да имају право гласа нису били уведени у бирачки списак и према томе нису могли вршити своје изборно право. Нема сумње да је поред ужасног притиска, што су га вршили владини органи, и та околност много допринела што су избори тако испали.

С тога позивамо све наше родољубе да се својски заузму, да сви наши људи, који по закону имају права да буду бирачи, уђу за извесно и у бирачки списак А та ствар није тако тешка као што на први мах изгледа, и за то не треба ни новаца. Како у тој ствари треба поступити, навешћемо неке законске одредбе.

Средишни изборни одбор — који руководи свим изборним пословима — бира у марту месецу једну или више пописних комисија, да би се у сваком изборном срезу бирачки списак сваке године исправљао. Ове пописне комисије дужне су своје послове посвршавати за времена, да би средишњи изборни одбор могао на основу тога рада од 15. априла (по новом календару) отпочети састављање бирачке листе. — Пописна комисија дужна је доћи у сваку велику општину или тамо где има окружни бележник, а у који дан, то одређује председник пописне комисије а општинско поглаварство дужно је на осам дана раније објавити долазак ове комисије добовањем или другим у општини уобичајеним начином. А ако то не би учинила може се послати жалба средишњем изборном одбору, односно министру унутрашњих дела.

Сваки има права, да лично предстане комисији да би доказао своје изборно право а комисија дужна је, да га саслуша (§. 36. XXIII. зак. чл. од 1874. г.)

То треба да учине сви они који су лањске године изостали из списка; а најбоље је, да собом понесу и пореску књижицу, јер тако ће најлакше доказати своје право, ма да изасланство може на основу В/ табеле, катастера — утврдити, да ли који грађанин има право гласа.

Бирач треба да буде уведен у бирачки списак у оној општини где стално живи — али ако има непокретнине, какву радњу, посед, на основу чега је бирач у другој општини или у другом изборном срезу, према својој жељи може бити уведен или тамо где живи или где му је имање.

Пописна комисија саставља привремени списак у једном примерку, даље један примерак новоуведених бирача, и један примерак списак оних, који су изостављени. Кога комисија изостави, тога је дужна нарочитим актом известити.

Привремени списак мора најдуже до 5. маја (по новом календару) бити јавно изложен и то у оном месту где је седиште средишњег изборног одбора (било то седиште жупаније или муниципије) и то привремени списак свију бирача са изостављеним бирачима, и сем тога у свакој појединој општини списак бирача дотичне општине. Стављање бирачког списка јавно на углед треба добовањем или иначе објавити.

Излагање на јавност састоји се у томе, да бирачки списак сваки може видети у општинској кући у одређеним данима од 8—12 сати, у присуству општинског одборника — а после подне од 2—6 сати може преписати — све то од дана кад је изложен па за 10 дана (од 5. до 15-ог маја по новом календару) и сваки за то време лично може рекламовати.

Сем тога свако има права да се жали и то писмено ако је нетачно уведен у списак или изостављен, а у једној рекламацији може се рекламовати за више лица а на захтев тражиоца може и потврду (реверс) добити.

Рекламације треба предавати општинском поглаварству а упутити на средишњи изборни одбор. А од 16—25 маја по новом (римском) календару може сваки приговоре на рекламације поднети оним истим путем као и рекламације.

На рекламације не треба биљег.

На рекламације и примедбе средишни изборни одбор у својим јавним седницама од 1—20. јула доноси решење и та своја решења од 20—30. јула (све по новом календару) доставља онима, који су рекламирали, и за то време може се апелирати на краљевску курију. Ово апеловање треба упутити преко председника средишњег изборног одбора.

Краљевска курија дужна је до 1. децембра донети решење о свакој рекламацији и тек после те одлуке саставља се коначно бирачки списак за идућу годину.

Награда за услуге.

Бавониште, 1. марта.

На општу жељу овдашње интелигенције састало се прошлога лета њих 11, те су решили да се у Бавништу оснује читаоница под именом „Змај“. И ево данас после по године враћају се правила непотврђена натраг. Министарство није их могло потврдити, јер је стекло уверење да чланови оснивачи намеравају против државног поретка и јавне сигурности да раде, што би било одрђавих последица и за доказ му служи последњи протудржавни покрет. Ево тога решења у оригиналу:

M. kir. Belügyminiszter 102902/904. szám. A bavanistei „Zmaj“ olvasókőr alakitásának körülményeiből arról győződtem meg, hogy a kőr alakitói annak megalakitása által oly törekvéseket kivánnak szolgálni, melyek az állami rend és közbiztonságra nézve, veszélyes következményekkel járhatnának, mely feltevést a községben legutobb lefolyt államellenes mozgalmak különösen indokolják.

Budapest, 1904. évi deczember hó 14-én.

Dr. Sélley s. k.
miniszteri tanácsos.

Па ко су чланови оснивачи? Свештеник, кнез, општински бележник, учитељ, школски управитељ, апотекар, поседник и 4 трговца.

Изузевши дројицу тројицу, сви су чланови и то агилни чланови владине странке, њене присталице, који су јој од увек па и сад при последњим изборима кулучили, за њу радили и гласали. Па зар то награда за учињене услуге? Зар за њихово мамеључко држање да их називају још издајицама? Да та господа у себи поноса и људског осећаја имају, они би се требали лепо захвалити оном, који је министарству такав извештај поднео. Или ће ваљада и сад ћутке то у џеп стрпати па и даље кулучити и тако неоправдане награде примати. Или се зар да замислити да су људи на тим положајима, као што су чланови оснивачи, опасни по државни поредак и јавну сигурност.

Зар је власт о оснивачима такву информацију дала? Који је то протудржавни покрет, који су оснивачи подстицали? Зар се даде замислити, да би власт трпела на челу општине кнеза и бележника, који рови против државног поретка и јавне сигурности? И зар после тог решења могу на челу општине још и даље ти људи остати?

Па шта је у ствари? Хтело се пошто по то да се осујети да у Бавништу не буде читаонице „Змај“. Па пошто правилима није било замерке, то се морало оснивачима замерке наћи. Својим опробаним људима издали су декрете, те их тиме наградила за све њихове услуге. Е па на здравље господо. Ваш ће стомак ваљда и то сварити. Господа трговци, од којих су узгред буди речено неки заступници белоцрквanske банке, и даље ће кортешовати, радити и гласати за ту владу, која их назва бунџијама. Да смо весели!

2×2=4.

Руско-јапански рат.

Данашњи извештаји о рату кипте извештајима енглеских, јапанских и чивутских извештача. Ти извештаји тако су лажни и нетачни, тако су швиндлерски написани да се на њих гнуша и један „Пестер Лојд“, који иначе има добар стомак, када треба сварити изнете лажи против Русије. Данас се, ето, и сам „Пестер Лојд“ сумња у те лажне вести.

И док ти лажни извештаји трубе, да је половина руске војске у Манџурији уништена и да Русија сада тражи мира, сам енглески лист „Тајмс“ јавља из поузданог извора, да Русија мобилизује девет нових корова, што износи на 300.000 људи. И непријатељи руски мало по мало попуштају и почињу век кукати о великим губитцима јапанским.

У Петрограду нико не мисли, да се Куропаткин треба сменути, а најмање мисле то руски меродавни и војени кругови, јер и код Мугдена Куропаткин је само извршивао свој ратно започети план: да се повлачи и завара Јапанце дубље у Манџурију, да им наноси ужасне губитке и да их што даље одмами од Јапана. Није далеко дан, када ће Јапанци пасти у руску клопку. Само треба стрпљења, а велика и моћна Русија има га.

Куропаткин је већ у стању био да јави цару, да је руска војска у највећем реду са топовима, муницијом и потребном храном стигла у Тијелинг. Војска је већ постројена у линију а Јапанци — нека изволе нападати тај нови положај руске војске.

Првашњи јапански извештаји о томе колики су руски губитци, и шта су све Јапанци заробили, гледани су кроз величаво стакло. Сада се тај број све мањи и мањи испоставља. Што се тиче броја мртвих Руса борби код Мугдена и доцније приликом повлачења, сада Јапанци тај број стављају са 20.000 О својим губитцима нерадо говоре, никада не износе њихов број, а сада чешће наглашују само: како су и њини (јапански) губитци ужасни и тешки.

Сада и енглески извештаји, пошто су ухваћени у лажи, односно повратка Рожденственскове флоте у Русију, тврде, да та флота чека да се ускоро сједини са трећом руском флотом. Чак пишу енглески листови и о томе, да ће се ускоро из Русије кренути и четврта руска флота, јер су у Русији увидели, да ће Јапанци тек онда бити коначно уништени, ако изгубе своју флоту. Русија сада озбиљно ради да Рождественскова флота буде тако снажна, да узможе уништити јапанску флоту. И тада ће бити оно што је Куропаткин рекао: да се ни један Јапанац, који је крочио у Манџурију, неће жив вратити у Јапанску.

А Јапан је до сада већ изгубио 300.000 људи. Зар треба и посумњати у то, ко ће пре малаксати, Русија или Јапан?!

Српски православни митрополијски савет

сазван је у своје редовно заседање, које ће бити 15. марта о. г.

---

† Поп Марко Поповић-Ћупић

Из Загарача, Црне Горе, јављају да је преминуо умировљени парох

загарачки, поп-Марко Поповић-Ћупић у дубокој старости од 73 године. Покојник је био један између оних црногорских старих свештеника, које је рукоположио неумрли владика Раде 1847. и то њих 72 једног јутра. Поп-Марко је учествовао у бој у на Граховцу, 1858. г., тако исто 1862. г., и у свим потоњим бојевима. Био је веома љубљен и поштован у народу. Покојнику Бог дао рајско насеље.

Општински избори у Сарајеву.

За који дан ће се у Сарајеву одржати општински избори. Врло је занимљиво ко има право да бира општанске представнике? По §. 6. општинског статута имају право бирања: сви мушки Босанци и аустро-угарски држављани, који су навршили 24 године, који најмање кроз три године станују у Сарајеву и плаћају одређену порезу, сви активни и умировљени државни чиновници, војне особе, свештеници, учитељи, лекари, инжињери, апотекари, адвокати итд. Као што се види из овог параграфа, кад се овако бира прави Босанци не могу имати никако одлучног значаја јер је већина странаца чиновника, а ко су странци у Босни и Херцеговини и какви су чиновници, то већ сви знамо!

Романско-Словенски књижевни клуб.

У Риму је образовано друштво под тим именом, а циљ ће му бити да потпомаже и развија међусобно познавање народа словенских и романских у погледу књижевном, економском и друштвеном. Друштво се неће мешати ни у каква унутрашња политичка питања словенских а ни романских држава. Чланови могу бити мушки и женски, словенског и романског племена. Друштвене седнице држаће се по правилу сваког месеца, а по потреби и чешће.

Руска заштита Црногорцима у Америци.

На молбу црногорске владе, царска руска влада је дозволила, да њени дипломатски конзуларни представници, како у Северној тако и у Јужној Америци, од сада штити црногорске поданике и њихове интересе, као да су руски држављани.

Чешке земљорадничке задруге.

Из њиховог извештаја види се, да и сад још нема ни у Чеха довољно сељака, који би без помоћи интелигенције могли управљати задругама. Међу председницима управних и надзорних одбора и благајницима нема ни половина. Остало су занатлије, учитељи итд. Од грађана заузимају прво место учитељи, онда долазе занатлије па свештеници и други. Задруга има 822.

Ужасна несрећа.

Новине јављају, да је у општини Горњим Брелима (код Макарске у Далмацији) вода излокала стење и да се услед тога одронила ужасна гомила камења и засула кућу једне удовице, где је и она јадница главом платила.

„Смрт славне жабе.“

Вест о смрти „славне жабе“ донео је британски медицински журнал у броју 2301. Заиста је та жаба заслужила да се зове „славна“, јер је она неких пет година без мозга живела.

Године 1899. професор др. Вилбер извадио је тој зеленој, сад већ покојној жаби обе хамисфере (поле) великог мозга, у циљи да тим докаже, да је седиште свести и воље у тим половинама. Жаба је брзо исцељена после те операције. Жабу без мозга метнули су у врло велику отворену чинију и ту је она, без мозга, животарила до своје смрти.

Очи, мождани живци, и делови мозга, који хвата утиске од гледања нису били повређени.

За све време од 5 година никад та жаба није показала ни најмањег знака своје слободне воље. Ако је кадгод и било једва приметних покрета, они су били као покрети у нашем сну.

Могло се метнути пред ту жабу најпримамљивију храну, она њу није опажала, и ако су јој очи биле здраве.

Жабу су морали хранити: њој је један помоћник, машицама утуткао, подубоко у једњак, месо или пиће, да тиме надражи и силом изазове покрете, те да жаба храну или пиће узмогне прогутати.

Ако је ко-год ту жабу дирнуо, она се кретала или скакала. Спусте ли је у воду, она је пливала док није наишла на чврст предмет на ком је опет мирно почивала. Ако су је изврнули на леђа, она се брзо и лако обрнула на ноге, али се никад с места није помакла „из сопствене побуде“.

Ето, та жаба, која је служила као предмет за проучавање поремећеног рада услед немања мозга и оне радње мозга, која је зависила од неповрећених делова можданих, (живаца) — сад је мртва, пошто је својим бедним јер несносним животом допринела, да се неке тајне живота открију.

Лек од беснила.

Навршило се двадесет година, од како је славном Пастеру пошло за руком да пронађе лек од беснила и тиме помогне огромном броју људи. До пре се та болест није могла лечити и ако је ко излечен, био је само случај. Пастер је отров пСЕћи пренео на беле зечеве, онда је њихову кичмену мождину сушио и од ње правио лек, који је болесницима убризгивао под кожу. На тај начин је — колико је до сада ухваћена статистика — избављено до 105 хиљада људи! Али Пастер није само то постигао. Он је показао пут, како треба лечити и остале заразне болести. На тај начин пронашли су Беринг и Ру и лек против дифтерије, нађен је и лек од шарлаха, а траже се још и лекови против свију гнојења у човеку. И временом ће се тим Пастеровим начином решити многа и многа ствар, што је до данас загонетна!

Брзојави „Застави“.

Стигли 2 марта ноћу.

Руско-јапански рат.

Петроград Одбили смо огорчен и очајан напад јапански против наших положаја на реци Фан. Више од хиљаду непријатељских лешева леже пред нашом убојном линијом.

Изгреди у Русији.

Москва. Ноћас је била јака експлозија на позоришном тргу. Затворено је више лица и један рањен.

Варшава. Побуњеници још увек пљачкају. Њих десеторо опљачкали су свештеника у оближњем селу.

ЛИСТАК.

Правим путем.

Новела (из савремена живота)

(у два дијела)

Од **А. Н. Красницкога**

с рускога превео: М. Р

(Наставак.)

XVIII.

Пребацивање.

Немирну и тешку ноћ проведе отац Коста.

Како је довео литију у храм, како се свукао и како је кући дошао, свега се тога као у магли сјећао. Само кад је кући дошао, осјети да је јако малаксао. Грло му се нешто стегло, очи потамниле, и он више паде, него ли сједе на кревет.

Марија Сергјевна, која је већ чула шта се догодило, уплаши се.

— Мили мој, шта ти је? Чувај се! — скоро кроз сузе говораше му она, гледајући да утјеши мужа, који се расплакао. Па управ и добро је то, плачи, то су свете сузе! Знам да ти је горко и тешко; али шта ћеш тај си пут сам изабрао.

— И ово је тек почетак — проговори отац Коста.

— Утјеши се, почетак је увијек тежак... то је увијек тако било. Онда ће послије бити лакше; навикнућеш се, па ће све, вјеруј ми, ићи друкчије!

— Истина је, драга моја; хвала ти на утјеси... хвала ти! Али знаш, мени није жао мене! Шта сам ја? Мени је жао њих „ових малих“! Мени је тешко, али како је њима? Је ли њима лако?

— Велиш да ти је жао ових малих. Знаш да је Христос тако назвао дјецу.. неразумну дјецу! А јесу ли она крива, што су неразумна? Треба их научити и упутити, па се онда може од њих и захтијевати! А шта ћеш сад? Мали су, нијесу разумни, — по тами иду; за то су таки и резултати. Теби је њих жао; за то гледај да их научиш! Већ се томе и стараш! Зар није за твоју вољу онај страшни старац скочио у ватру? Ето ти већ срца, које се умекшало! Па то је много за тако кратко вријеме! Помисли, какво се срце почело умекшавати! И ти — ти си то учинио!

Ријечи Марије Сергјејевне ишле су тако од срца и очи њене тако су мило гледале мужа, да је отац Коста мало по мало умирио се.

— Не говори Машо тако; још ћу се понијети! — рече јој он.

— Не мораш се понијети, али треба да се томе радујеш. И право је да се радујеш! Зар то није срећа? Зар то нијесу руже на трновитом путу, који је он одабрао? Само због овога не смију никакве кушње да ти изгледају страшне.

Отац Коста мало по мало умири се и заспа. Из почетка спавао је тврдо; али се на брзо поновише у њему сви догађаји онога дана. Жена му с немиром у срцу посматрала га је, кад је у сну почео да се преврће по кревету, да бунца, као да нешто тешко од себе одбија.

Сутра дан рано, тек што се пробудио и још му еве од јуче пред очима било, дође му старјешина — прото.

Отац Коста обуче се на брзу руку и пође му на сусрет

— Позвали сте ме, па сам ево дошао! — поче отац Креаторски. Знам да вам није по вољи, али шта ћемо? Примите госта!

— Шта је вама? Немојте молим вас тако! Истина, отворено вам кажем, нијесам се надао да ћете тако уранити!

— По сеоски! Ми, знате, лијежемо с кокошима, а устајемо с пијевцима. Морам право да кажем: прошао сам кроз Коготајевку, па хајде, рекох, да мало свратим тамо, да вратим посјету. Лијепо сте се уредили; баш као што ваља!

— Како смо могли! Је ли по вољи мало чаја? Ви сте с пута.

— Не браним. Ви имате сигурно петроградскога чаја?

— Прави московски, понијелисмо га собом.

— Да, да, да.. Велика је то ствар — господарство. Но прије чаја дозволите ми да видим, шта ми коњ ради? Знате оставио сам га код капије.

— Не бринте се; има се ко за њ' побринути!

— Да, да, али знате, највјерније су своје очи; код мене је то правило.

Отац Јован изађе у двориште.

Коња је већ спремио Игњат; а отац Јован није се за њ' толико бринуо, него је стао шаптати са црквењаком и паномаром и обојицу запитивати.

— Да нијесу наопако светиње осквpнили? — Говорећи, то оком је намигивао према стану оца Косте

Одговор је гласио да нијесу: али су изјаве биле дијаметрално различите:

— Плеће се у туђе послове — изјави пономар јетко! — Није добио батина, али би могао!

А црквењак опет изјави:

— У анђеоском збору могао би овај попо да служи! Он је кадар да од звјерова начини тихе јагњце.

На све ово одговарао је отац Јован само оно његово: да, да, да.

Трговина.

НОВИ САД, 1. марта 1905.

Пшеница прва 19 к. — п. до 19 к. 20 п.
Пшеница средња 18 к. 60 п. до 18 к. 80 п.
Пшеница лака 18 к. — п. до — к. — п.
Наполица к. — п. до — к. — п.
Јечам 14 к. 80 п. до 15 к. — п.
Зоб 14 к. 40 п. до 14 к 60 п.
Кукуруз стари 15 к. 60 п. до 15 к. 80 п.
Кукуруз нови — к. — п. до — к. — п.
Маст 132 к. — п. до — к. — п.
Сланина 132 к. — п. до — к. — п.
Сланина паљена 132 к. — п. до — к — п.
Свињи угојени тешки 92 до 92 п.
Свињи средњи . . 88 до 90 п.
Свињи лаки . . . 80 до 86 п.

живе мере.

Теоци 60 п. до 68 пот. по кили
Јагњци 68 кр. до 80 кр. по кили
Овци — кр. до — кр по пару.

*

БУДИМПЕШТА, 2 марта.

(Брзојавни извештај).

Куповина је чврста.

Термини.

Жито за април 19 кр. 26 пот. до 19 кр. 28 пот.
Жито за октобар 16 кр. 98 п. до 17 — кр. пот.
Жито за мај 19 кр. 06 п. до 19 кр. 08 п.
Раж за април 15 кр. 38 пот. до 15 кр. 40 пот.
Раж за октобар 13 кр. 72 п. до 13 кр. 74 пот.
Кукуруз за мај 15 кр. 36 пот. до 15 кр. 38 пот.
Кукуруз за јули 15 кр. 38 пот. до 15 кр. 40 п.
Репица за август 22 кр. 70 п. до 22 кр. 90 пот. Све од 100 клг.

Течај новца.

Наполеон (20 франака) 19 кр. 04 пот
20 марака (у злату) 23 кр. 46 пот.

Нудим **30 вагона** лепог здравог

СЕНА

по врло умереној дневној цени.

I 122 7–10 Милан Мимић,

Окучани (Славонија.)

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.